

Predavanje prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivica Dačića polaznicima Diplomatske akademije Ministarstva spoljnih poslova na temu „Bitni ciljevi i osnovni prioriteti spoljne politike Republike Srbije“:

„Dragi polaznici,
Poštovane kolege,

Veliko mi je zadovoljstvo da vam se obratim kao polaznicima koji su već odslušali veliki broj predavanja aktuelnog Programa Diplomatske akademije. Uveren sam da će upravo znanje koje ste već stekli doprineti boljem razumevanju bitnih ciljeva i osnovnih prioriteta spoljne politike naše zemlje. Za Ministarstvo spoljnih poslova i mene lično očuvanje kontinuiteta u organizaciji stručnog usavršavanja za poslove u oblasti međunarodne saradnje je od velikog značaja. Zato uvek ističem da su ovakvi događaji veoma prijatna dužnost i iznova se radujem prilici da vam poželim ugodan boravak na Diplomatskoj akademiji, kao generaciji koju ponovo čine ne samo zaposleni u Ministarstvu spoljnih poslova, već i predstavnici državnih organa i javnih institucija Republike Srbije.

Uz podsećanje na spoljnopolitičke ciljeve, pokušaću ukratko i uopšteno da ilustrujem međunarodne okolnosti u kojima se naša zemlja nalazi. Savremeni međunarodni kontekst obeležen je neprestanim nizom dramatičnih događaja, čije bezbednosne izazove i pretnje jedna zemlja, u okolnostima kao što je naša, mora da predviđa sa posebnom ozbiljnošću i istorijskom odgovornošću. Takve pretnje i izazovi ne tiču se više samo pojedinačnih država kao aktera međunarodnog sistema, već prevazilaze okvire regiona i kontinenata. Zato više nego ikada postaje imperativ da se na svim nivoima razmenjuju informacije, ostvaruje saradnja i pruža uzajamna podrška radi pronalaženja odgovora na postojeće, ali i na anticipirane izazove i pretnje. Srbija je u dobu globalne međuzavisnosti opredeljena da, pre svega, u saradnji sa neposrednim okruženjem i širom međunarodnom zajednicom, pruži što značajniji doprinos u borbi protiv terorizma, organizovanog kriminala, sajber i hibridnih pretnji, proliferacije oružja, ilegalnih migracija, trgovine ljudima i drugih mogućih izazova.

{youtube}UFZZj730nTk{/youtube}

Ipak, kao naš prioritet, i dalje ostaju spoljnopolitički ciljevi koje stalno naglašavamo, i koje bi svi vi trebalo da znate u svakom trenutku: na prvom mestu, to je očuvanje teritorijalnog integriteta i suvereniteta u čemu je posebno važno pitanje Kosova i Metohije, zatim razvijanje odnosa i intenzivnije ekonomsko povezivanje sa najuticajnijim zemljama, aktivan doprinos radu najznačajnijih međunarodnih organizacija, unapređenje odnosa sa susedima i regionalne saradnje, ali i nastavak pregovora o članstvu u Evropskoj uniji, uprkos okolnostima u kojima se ona nalazi. Neophodno je imati u vidu da se naši spoljnopolitički prioriteti, kao i aktivnosti u ispunjavanju naših ciljeva, često međusobno prožimaju.

U tim našim nastojanjima, dve su osnovne premise na kojima se zasniva spoljna politika Srbije – principijelnost i rukovođenje suštinskim vrednostima koje su u temelju civilizacijskih dostignuća kojima težimo. Principijelnost u međunarodnim odnosima doživljavamo tako što, na primer, smatramo neprihvatljivim poziv upućen Srbiji da odustane od kampanje povlačenja priznanja nezavisnosti Kosova, dok se istovremeno vrši uticaj na zemlje koje Kosovo nisu priznale da to učine. Naš povećani senzibilitet za vrednosti u spoljnopolitičkom orijentisanju, kao što su poštovanje međunarodnog prava, načela suverene jednakosti i nepovredivosti teritorijalnog integriteta, razvoj demokratije i vladavine prava, povezan je sa iskustvima iz nedavne prošlosti i izazovima sa kojima se naša zemlja susretala tokom prethodnih decenija. Neophodno je naglasiti da je Srbija danas na dobrom putu, upravo zahvaljujući svojoj aktivnoj spoljnoj politici i strateškim izborima koje je poslednjih godina napravila, uprkos svim problemima sa kojima se i dalje suočava.

Poštovani polaznici,

Kosovo i Metohija je pitanje od najvišeg nacionalnog interesa, naša prioritetna unutrašnja i spoljnopolitička tema, ali istovremeni i najveći političko-bezbednosni izazov. Opstanak i zaštita Srba na Kosovu i Metohiji je naš važan, dugoročni cilj, ali i jedan od osnovnih motiva za našu posvećenost dijalogu sa Prištinom. Postizanje kompromisnog rešenja za pitanje Kosova i Metohije vidimo kao jedini ispravan ishod procesa normalizacije odnosa, koji može biti održiv na duži rok. Uvek smo se protivili politici svršenog čina i nametanja rešenja, koja samo mogu da nas udalje od primenjivih dogovora i koja sa sobom nose potencijal za dodatnu destabilizaciju regiona.

Želeo bih da istaknem da rezultati koje smo postigli u nastojanju da što većem broju država objasnimo i približimo našu poziciju da pitanje Kosova i Metohije nije definitivno rešeno, predstavljaju jedan od najznačajnijih spoljnopolitičkih uspeha Srbije u prethodnom periodu. Proces povlačenja i zamrzavanja priznanja jednostrano proglašene nezavisnosti Kosova je neumitan, do sada je 18 zemalja to učinilo, a ključno je što su pojedine države uvažile naše argumente podržavajući stav Beograda da je jedino kompromis pravo rešenje, održivo na duži rok.

Neophodno je da imate u vidu da se diplomatska veština ne ogleda samo u pokušajima približavanja naših stavova i pozicija onim državama sa kojima postoji razmimoilaženje, već i u očuvanju i unapređivanju veoma dobrih odnosa sa onim zemljama sa kojima smo uspostavili strateška partnerstva poput Ruske Federacije. Bilateralna i multilateralna podrška teritorijalnom integritetu Srbije, obogaćena je saradnjom u privrednoj, energetske, kulturnoj, naučnoj i drugim oblastima. Pored posete predsednika Putina našoj zemlji u januaru 2019. godine, prošlu godinu

obeležilo je i potpisivanje Sporazuma o slobodnoj trgovini između Srbije i Evroazijske ekonomske unije, što našoj privredi otvara tržište od 185 miliona ljudi.

Strateško partnerstvo i međusobna podrška u pitanjima od ključnog interesa, prisutno je i u odnosima Srbije i Narodne Republike Kine. Srbija je trenutno zemlja sa najviše zajedničkih projekata u centralnoj i istočnoj Evropi, što je rezultat podrške i uključenosti u veliku međunarodnu inicijativu „Pojas i put“ kineskog predsednika Si Djinpinga, koji će u drugoj polovini 2020. godine po drugi put posetiti našu zemlju. Kineske firme su vodeći infrastrukturni izvođači u Srbiji, što direktno doprinosi većem stepenu povezanosti u regionu i boljim uslovima za strane investicije.

U odnosima sa Sjedinjenim Američkim Državama, Srbija je pouzdan i odgovoran partner, duboko svesna različitosti stavova u rešavanju kosovskog pitanja, sa željom da se odnosi unapređuju u svim oblastima i na svim nivoima. Intenziviranje političkog dijaloga već daje određene rezultate, razvijaju se odnosi na ekonomskom polju, ali i vojna saradnja. Predsednik Vučić je nedavno imao veoma uspešnu bilateralnu posetu Vašingtonu, a i dalje je aktuelan poziv predsedniku Trampu da poseti Srbiju. Takođe, početkom marta ove godine, predsednik Vučić je, kao prvi šef države sa Balkana, učestvovao na godišnjoj konferenciji Američko-izraelskog saveta za javne poslove.

Aktuelna borba za svaki glas podrške našem stanovištu u rešavanju pitanja Kosova i Metohije, čini posebno značajnim saradnju sa afričkim, latinoameričkim i azijskim državama, od kojih je većina na istovetnim pozicijama kao i Srbija kada je reč o reafirmaciji značaja međunarodnog prava.

Svoju posvećenost jačanju odnosa sa Afrikom, Srbija je simbolično izrazila zvaničnim određivanjem 25. maja kao "Dana prijateljstva sa narodima Afrike", koji ćemo obeležavati svake godine. Orijentisani smo na jačanje ne samo bilateralnih odnosa, već i saradnje sa Afričkom unijom. Sa pažnjom pratimo i situaciju na Bliskom istoku, gradeći partnerske odnose sa svim zemljama tog regiona, ne svrstavajući se u aktuelnim sukobima i nesporazumima ni na jednu stranu. Intenziviramo, takođe, naše bilateralne odnose sa zemljama Latinske Amerike.

Važno je imati u vidu da je nekadašnji „treći put“ Jugoslavije i vodeća uloga u Pokretu nesvrstanih zemalja, danas spoljnopolitički kapital Srbije u borbi za očuvanje naše teritorijalne celovitosti, jer je većina tih država shvatila pogubnost odustajanja od principijelnosti u međunarodnim odnosima. U tom smislu, Srbija pridaje veliki značaj razvoju svestrane saradnje sa tim tradicionalnim prijateljima, naročito obnavljanju ekonomske saradnje i privlačenju investicija, jer su te države, među kojima i članice BRIKS-a, danas jedan od motora svetske privrede. Sećanje na nekadašnju vodeću ulogu Jugoslavije u Pokretu nesvrstanih zemalja, čini da značajan broj ovih država prati i uvažava aktuelnu poziciju Srbije u borbi za teritorijalni integritet i globalni povratak međunarodnom pravu.

U mnogim prilikama ističem da je veoma značajno da Srbija bude aktivna i u obnavljanju veza i dijaloga sa mnogim zemljama sa kojima u dužem periodu nismo imali kontakte. Istovremeno, zalažemo se i za uspostavljanje diplomatskih odnosa sa onim malobrojnim državama sa kojima to do sada nije učinjeno.

Razmatranje multilateralnih napora naše diplomatije u ostvarivanju spoljnopolitičkih ciljeva u okviru sistema UN i drugih međunarodnih organizacija, možda bi nam oduzelo i najviše prostora. Ministarstvo spoljnih poslova kontinuirano preduzima intenzivne i sveobuhvatne diplomatske aktivnosti s ciljem očuvanja i zaštite teritorijalnog integriteta i suvereniteta Srbije, odnosno sprečavanja i osporavanja prijema „Kosova“ u međunarodne organizacije i specijalizovane agencije, kao što su Interpol, Unesko, Svetska carinska organizacija, Evropska radiodifuzna unija, Intra-evropska organizacija poreskih administracija i mnoge druge.

Sa stanovišta očuvanja našeg suvereniteta i teritorijalnog integriteta, za nas su posebno važne Ujedinjene nacije, gde se na osnovu Rezolucije 1244 održavaju sednice Saveta bezbednosti na kojima Generalni sekretar Ujedinjenih nacija podnosi izveštaj o radu UNMIK, a na kojima zvaničnici Srbije aktivno učestvuju. Veoma je važno da ovo telo i dalje kontinuirano raspravlja o izveštajima generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o situaciji na Kosovu i Metohiji i radu UNMIK, kako bi Savet bezbednosti i međunarodna zajednica bili redovno i transparentno informisani o stanju na terenu, posebno u pogledu ljudskih prava u Pokrajini, položaja Srba i drugog nealbanskog stanovništva, vladavine prava, zaštite kulturnog i verskog nasleđa. Sednice predstavljaju priliku da Srbija iznese svoju ocenu o situaciji na Kosovu i Metohiji i ukaže na aktivnosti privremenih institucija u Prištini koje predstavljaju grubo kršenje Rezolucije 1244, kao i postignutih dogovora, odnosno ugrožavaju međunarodni mir i bezbednost.

Kao aktivna i posvećena članica organizacije Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESKO), Srbija je poslednjih godina bila angažovana na promociji prioriteta pitanja od nacionalnog interesa. Uprkos činjenici da su predstavnici privremenih institucija na Kosovu i Metohiji odlučili da u 2017. i 2019. godini odustanu od podnošenja zahteva za članstvo u Unesku, može se očekivati da će Priština nastaviti sa takvim pokušajima. Za Beograd je ovakav pristup neprihvatljiv, između ostalog, i zato što se time politizuje rad organizacije, polarizuje članstvo i stvara atmosfera zategnutosti i konfrontacije.

Naše aktivnosti na multilateralnom planu, naravno, ne podrazumevaju samo našu borbu protiv pokušaja Prištine da postanu članica UNESK-a, Interpol-a i drugih međunarodnih organizacija, već obuhvataju i naše redovne aktivnosti u oblasti zaštite ljudskih prava, humanitarnih pitanja, demokratije i vladavine prava. Pomenuću i to da je Ministarstvo spoljnih poslova, u saradnji sa ostalim resorima Vlade, veoma angažovano na planu promocije ekonomskih potencijala zemlje i unapređenja naše saradnje sa međunarodnim strukovnim organizacijama i organizacijama ekonomskog karaktera.

Pored Ujedinjenih nacija, Srbija aktivno učestvuje i radu OEBS-a, kojim je uspešno predsedavala tokom, 2015. godine. Prisutni smo u sve tri dimenzije – vojnopolitičkoj, ekonomsko-ekološkoj i ljudskoj, kao i u Parlamentarnoj skupštini OEBS.

Takođe, Srbija je aktivna članica Saveta Evrope, a naša saradnja sa ovom organizacijom posebno je značajna u kontekstu evropskih integracija Srbije, imajući u vidu da aktivnosti Saveta evrope počivaju i na tzv. Kopenhaškim kriterijumima – u pogledu stabilnosti institucija, vladavine prava, ljudskih prava i poštovanja zaštite nacionalnih manjina. Naša zemlja se i dalje bavi rešavanjem izbegličkog pitanja u okviru Regionalnog Sarajevskog procesa i Beogradske ministarske deklaracije koji predstavljaju platformu za saradnju Bosne i Hercegovine, Hrvatske,

Crne Gore i Srbije po pitanju rešavanja problema izbeglica i raseljenih lica usled rata na prostoru bivše Jugoslavije 1991-1995 godine.

Želeo bih da istaknem da Srbija daje podršku i naporima međunarodne zajednice u prevazilaženju posledica migracija stanovništva, kao globalnog humanitarnog problema. Naš doprinos na pružanju pomoći svim izbeglim i raseljenim licima na našoj teritoriji predstavlja potvrdu kontinuiranih zalaganja za doslednu zaštitu svih prisilno raseljenih lica. Procenjuje se da je u Srbiji trenutno oko 6.000 migranata. Veoma mali broj lica je tražio azil, s obzirom da su zapadnoevropske zemlje njihova krajnja destinacija. Iako je u osnovi tranzitna zemlja, Srbija ispunjava sve standarde u pogledu zaštite prava izbeglica i migranata, poštujući principe zaštite ljudskih prava, norme i načela međunarodnog prava, uzimajući u obzir uzroke mobilnosti i migracionih talasa. Delegacija Srbije je učestvovala na Međunarodnoj konferenciji u Marakešu 10-11. decembra 2018. godine na kojoj je usvojen Globalni sporazum („Kompakt“) o bezbednim i uređenim migracijama. Srbija podržava međunarodne napore za rešenje pitanja migracija i Globalni sporazum u okviru Ujedinjenih nacija, koji može doprineti rešavanju migrantskog pitanja na organizovan, strukturisan i predvidljiv način, a u skladu sa nacionalnom zakonskom regulativom u ovoj oblasti.

Pored svega što sam do sada pomenuo, posebno bih želeo da istaknem aktivan doprinos Srbije u uspostavljanju i očuvanju svetskog mira učešćem u međunarodnim misijama. Srbija je aktivan kontributor multinacionalnih misija i operacija Evropske unije, ali i Ujedinjenih nacija. Prema poslednjoj listi Ujedinjenih nacija Srbija se nalazi na 49. mestu od 122 zemlje, odnosno na 9. mestu od svih evropskih zemalja kada su u pitanju kontribucije u UN misijama. Ukoliko posmatramo kontribucije u odnosu na broj stanovnika, Srbija je treći najveći kontributor u Evropi i prvi kontributor u regionu Zapadnog Balkana i Jugoistočne Evrope. I na taj način, Srbija pokazuje da se pored snažnog zalaganja za konstruktivan dijalog u rešavanju otvorenih pitanja, pozicionira kao faktor stabilnosti, izvoznik bezbednosti, deo rešenja, a nikako problema.

Jedan od naših ključnih spoljnopolitičkih prioriteta je i očuvanje regionalnog mira i stabilnosti, kao osnovne pretpostavke za svaku vrstu napretka i prosperiteta. Iz tih razloga sprovodimo politiku regionalne saradnje, svestranog dijaloga u rešavanju otvorenih pitanja, istovremeno jačajući ekonomiju i perspektive svojih građana. Nastojimo da budemo okrenuti ka budućnosti, ekonomskom i svakom drugom razvoju. Istovremeno, ne zaboravljamo lekcije iz prošlosti koje treba da budu opomena ne samo regionu, već i uticajnim faktorima izvan njega.

Srbija doprinosi bezbednosti i stabilnosti regiona i sveobuhvatnim unutrašnjim reformama koje sprovodi, rezultatima na jačanju domaće ekonomije, kao i unapređenjem uslova poslovanja u čitavom regionu. Kontinuirano pokrećemo teme za budućnost koje su od interesa za celinu regiona, kako bi on bio što privlačniji za ulaganja i rast trgovinske razmene uz istrajavanje na projektima koji prevazilaze nacionalne granice i predstavljaju zalog za budućnost. Na ovim linijama je i inicijativa o uspostavljanju tzv. regionalnog „mini Šengena“, sa ciljem stvaranja uslova za brži protok ljudi i kapitala, a samim tim i napretka i jačanja stabilnosti Zapadnog Balkana, s obzirom da pitanje povezivanja mora da nadvlada pitanja razdvajanja.

Odlučnost Srbije da istraje na putu pridruživanja Evropskoj uniji, kao zajednici vrednosti, u velikoj meri je prožeta nadom da će biti očuvane upravo osnovna načela na kojima je ovaj

mirovni projekat i formiran. Srbija je od 2014. otvorila 18 od 35 pregovaračkih poglavlja, a dostavila je i pregovaračke pozicije za još 5 poglavlja. Poslednje otvoreno poglavlje – broj 4 iz decembra 2019. godine, ohrabrenje je ne samo za Srbiju, već i za čitav region, imajući u vidu postojeću usporenu dinamiku procesa pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana. U vezi sa delikatnim pitanjem posvećenosti Srbije saradnji sa Evropskom unijom u oblasti spoljne i bezbednosne politike, pomenuću da smo u 2019. godini primili 95 poziva za pridruživanje, a pridružili smo se 56 puta (58,95%). U 2020. godini, Srbija je primila 9 poziva, a pridružila se 6 puta (66,67%). U okolnostima obnovljene migrantske krize, posebno ističem da je Srbija prepoznata kao pouzdan partner Evropske unije u borbi protiv neregularnih migracija, a postupanje Srbije tokom migrantske krize ocenjeno je kao odgovorno, humano i solidarno.

Za našu zemlju je veoma važno očuvanje perspektive članstva u EU čitavog našeg regiona, jer je to najbolja garancija dostizanja trajne regionalne stabilnosti. Ovo je osnovni razlog što Srbija snažno podržava evropske aspiracije svojih suseda, uz simpatije za napredak koji oni postignu. Važno je i da svi oblici regionalne saradnje, uključujući „Berlinski proces“, u našoj percepciji nisu zamena za proces integracija Srbije u EU, već su mu komplementarni.

Dragi polaznici generacije 2019/2020,

Diplomatija nije posao kojim se može baviti svako, uprkos uvreženom mišljenjem da je reč o lakom, ugodnom i bezbrižnom životu, sa mnogo prijema, putovanja i službovanja po dalekim i egzotičnim zemljama. Imali ste priliku da u prethodnih nekoliko meseci, tokom slušanja programa na Diplomatskoj akademiji, i sami naslutite šta bi mogao biti prvi uslov za bavljenje diplomatskim pozivom. Dok ste ispunjavali obaveze na Diplomatskoj akademiji, pohađali predavanja i pripremali ispite, vi ste postepeno dobijali sve odgovornije zadatke i na vašim radnim mestima. U tom naporu, verovatno ste shvatili da prvi uslov, čijim ispunjavanjem se prepoznaje ne samo pravi diplomata, već i poželjan državni službenik, jeste spremnost da se lični interesi neprestano usklađuju sa odgovorom na pitanje – kako najbolje mogu da doprinesem svojoj zemlji. Tek nakon takve spremnosti, može se govoriti o drugim važnim profesionalnim kvalitetima kao što su stručnost, kolegijalnost, sposobnost za timski rad i razvijanje osećanja uzajamnog poverenja i poštovanja.

Za Ministarstvo spoljnih poslova je od posebne važnosti da stvara nove generacije diplomata i državnih službenika, koji će biti obrazovani i obučeni da na najbolji način odgovore na izazove sa kojima se naša zemlja suočava i sa kojima će se tek suočiti kako na regionalnom, tako i na globalnom nivou. Naše mlade kolege biće deo jednog izmenjenog sveta u kojem će dominirati tehnološke promene, ubrzani protok i razmena informacija, lažne vesti, ali i nove, asimetrične bezbednosne pretnje i izazovi. Naša je dužnost da kontinuirano radimo na modernizaciji programa Diplomatske akademije, kako bi nove generacije diplomata bile pripremljene za promene koje nam predstoje i kako bi bile uspešne ne samo u poslovima tradicionalne, već i u oblastima digitalne i javne diplomatije.

Svima vama, zahvaljujem na saradnji tokom vašeg boravka na Diplomatskoj akademiji, i nadam se da ćete to vreme pamtiti po dobrom. Da bude zaista tako, pomagaće vam znanje koje ste stekli i osećanje samopouzdanja koje ga prati, što će uz poznanstva i međusobne poslovne kontakte unaprediti uspešnost vaših profesionalnih napora u oblasti međunarodne saradnje naše zemlje.

Naravno, o prethodnom bi bilo besmisleno govoriti da nema onih kojima upućujem svoju najveću zahvalnost – koordinatorima predmeta i predavačima Diplomatske akademije. Ubeđen sam da u Srbiji ne postoji takva koncentracija predavačkog kvaliteta, koji sadrži i univerzitetsko-profesorski pristup i praktična iskustva domaćih i stranih diplomata. Zbog toga što ovo nije tip stručnog usavršavanja u kome se vrednuje isključivo reprodukcija znanja, pozivam vas da iskoristite priliku za razvijanje sposobnosti samostalnog promišljanja i pravovremenog reagovanja u okolnostima spoljnopolitičkih izazova.

Još jednom, hvala svima na pažnji i želim vam mnogo sreće i uspeha."

{joomplucat:2071 limit=4|columns=4}